

מרכזים ומדריכי שכבה חזק!

גלגולים רבים עברו על העיר עד קום המדינה שהרי רק בשנת 1948 הפכה ירושלים שוב לבירת המדינה היהודית העצמאית. התהליך שעבר על עיר הקודש עד היותה עיר הבירה מעניין ביותר והחל בימי דוד המלך שבחר בה לבירה באי היותה בנחלת שבט כלשהו. העיר מעוררת ועוררה בעיות בהיותה עיר קדושה לשלוש הדתות, וזו גם הסיבה שבתוכנית החלוקה של האו"ם לא הייתה שייכת לירושלים לישראל אלא הוגדרה כמובלעת בין לאומית. במלחמת העצמאות השתלטו הערבים על העיר ובן גוריון הורה לפרוץ את הדרך לירושלים. הדרך נפרצה והעיר העתיקה נשארה בידי הירדנים. למעשה, ירושלים הייתה מחולקת עד שנת 1967. ביום כ"ח באייר, היום בו שוחררה העיר העתיקה במלחמת ששת הימים, מציינים את יום ירושלים. זהו יום בו אנו, המחנכים, מצווים לאפשר לנוער "לגעת" בעיר ולחזק את הקשר המיוחד אל העיר כעיר הבירה ומוקד המסורת הלאומית. לקראת יום ירושלים אנו מצפים כי בכל השבטים תועבר פעילות בנושא. דוגמאות לפעילות:

- פעילות לשכב"צ בליווי סרטים.
- תערוכה לקראת יום ירושלים.
- טקס במפקד.
- סיור בירושלים.

פשוט מאוד לארגן סיור בירושלים לשכבה הבוגרת (שחלקה כבר לא לומד), מדריכים וסיורים ניתן להשיג בהנהגה. הפעולות המצורפות נועדו לסייע לכם בבניית פעולות לשכב"צ ולשכב"ג ובהעברתן.

בהצלחה

צוות ההנהגה

ירושלים הבירה!?

מטרה:

- א. החניכים יבינו את העמדות השונות הרווחות בעולם לגבי מעמד ירושלים.
- ב. החניכים יבינו מדוע קיימים חילוקי דעות לגבי שייכות ירושלים והרגישות הכרוכה בדבר.
- ג. החניכים יגדירו לעצמם מהו מעמדה של ירושלים – עיר יהודית, בינלאומית, דו לאומית או ערבית פלסטינית (שהרי בשל דילמה זו רוב השגרירות נמצאות בתל-אביב...).

משחקי פתיחה: מחלקים את השכבה ל – 4 קבוצות:

1. כל קבוצה מקבלת פתקי דומינו (מצ"ב). הראשונה שמציגה את הדומינו בצורתו הנכונה מנצחת. ניתן גם לחלק לכל חניך (בקבוצה הקטנה) מספר פתקיות דומינו ובסבב משחקים דומינו (לפי ההוראות המקוריות) – הרצף הנכון: 1, 2, 7, 8, 3, 6, 9, 12, 5, 14, 10, 11, 13.
2. תפזורת – תחרות בין הקבוצות על 4 דפים או דף אחר על הקיר. הקבוצה הראשונה שמציגה מנצחת. (התשובות אחרי הנקודות לדיון).
מהלך הפעולה:
אותן 4 קבוצות – כל קבוצה מקבלת ערכת עמדות שונות לגבי ירושלים + תאור דמות רלוונטי. (נספח 1).
קבוצה 1 - ירושלים – עיר ערבית פלסטינית.
דמות - חג' אחמד אל תמימי.
קבוצה 2 - ירושלים – עיר דו לאומית.
דמות - בועז שני / סובחיה מצור.

- קבוצה 3 - ירושלים - עיר בין לאומית.
דמות - ג'ובנרי פרליני / ז'ינט פרנסון דה - רון
- קבוצה 4 - ירושלים - עיר יהודית ישראלית
דמות - משאל הר נבו / יהודית אלישיב.
- ניתן לכל קבוצה כ - 10 דקות לקרוא את הערכה שלה ולהכין את עצמה לקראת
הפורום. בנק' זו כמה אפשרויות -
1. כל קבוצה מציגה את גישתה ומנסה לשכנע מדוע היא צודקת (תוך הצגת הדמות הרלוונטית) בסוף כל פרזנטציה עורכים דיון.
  2. מקיימים / מביימים טוק שאו (תוכנית רעיונות / אירוח) בסגנון דן שילון כאשר כל אורח מיצג גישה אחרת.
  3. לפני השכבה 3 מנחים. כל אחד מציג גישה אחרת. (רק 3 הגישות שאינן יהודיות!) אחרי כן כל קבוצה מתפזרת ומנסחת את התשובה היהודית. בסוף מקריא המדריך את התשובה שמצורפת.
  4. ניתן לערוך בחירות כאשר כל קבוצה מקימה מפלגה ברקע הדברים, ובחרים שם, סיסמה, ראש ממשלה, מצה, גיינגל, תשדיר בחירות ועוד. לבסוף עורכים בחירות.
  5. אפשר לחשוב על מטודה אחרת לפעולה על מעמדה של ירושלים והרי אז, החומר המצ"ב הוא רק בשביל המדריך.

נק' לדיון

1. האם יש עמדות יותר לגיטימיות מאחרות?
2. האם דעת הקהל בעולם רלוונטית לדיון בירושלים?
3. עם אלו דמויות ניתן לקיים דו שיח? האם הפער ניתן לגישור?
4. אלו פתרונות שלום ניתן לנסח?

העמדה: ירושלים - עיר ערבית פלשתינית

מידע:

מקור א: מתוך "האמנה הלאומית של ערביי הגדה המערבית" (6.10.1967).
ירושלים היא עיר ערבית בעלת מעמד קדוש בעיני הערבים כולם. אנו דוחים באורח
חד משמעי את כל צעדיהם של הציונים לייחד את ירושלים... ירושלים היא חלק מן
הגדה המערבית, השייכת לקיום הירדני במסגרת של איחוד עם הגדה המזרחית,
שעליו אנו מתעקשים לשמור. דבקונו באיחוד זה נובעת מאמונתנו באחדות האומה
הכוללת, שמשתדלים אנו להגשים.

מקור ב: מתוך החלטות ועדת הפסגה השישית, אלז'יר, 26-28.11.1973.
... הועידה מחליטה, כי אלה הן המטרות בשלב הנוכחי במאבק הערבי המשותף:

א. שחרור כל האדמות הערביות, שנכבשו בתוקפנות של יוני 1967, בלי לוותר
על חלק כלשהו של אדמות אלה.

ב. שחרור ירושלים הערבית ואי הסכמה לשום מצב, העלול לפגוע בריבונותם
המלאה של הערבים על העיר הקדושה.

ג. מחויבות להשיב את הזכויות הלאומיות של העם הפלשתיני.

מקור ג: מתוך האמנה הלאומית הפלשתינית (יולי 1968).
מבחינה רוחנית, יעניק שחרור פלשתינן לארץ הקדושה אווירת שלווה ונחת, שבצלה
יישמרו כל המקומות הקדושים. השחרור יבטיח את חופש הפולחן והביקור לכולם,
בלי הבחנה או הפליה של גזע, צבע, שפה או דת. משום כך מייחלים הפלשתינים
לסיוע כל הכוחות הרוחניים בעולם.

הדמות

חג' אחמד אל-תמימי

שמי חג' אחמד אל-תמימי. נולדתי באל-קודס, ובה חייתי כל ימי. היהודים אומרים, שאלוהים הבטיח להם את כל ארץ ישראל, ואת ירושלים – כבית אל מקדס, כלומר בית המקדש. גם אני מאמין בכך. כשמשה קיבל את התורה, זו היתה הבשורה האמיתית מן האלוהים; אלא שבני ישראל לא היו ראויים להיות העם הנבחר, ולכן שלח האל את ישו, ובסופו של דבר – את הנביא מוחמד, שהוא אחרון הנביאים.

מאחר שהעם היהודי לא היה ראוי, העביר האל את חסותו לאומה המוסלמית. הנביא מוחמד הגיע לירושלים, וממנה עלה לשמים כדי לקבל את הבשורה מפי המלאך גבריאל. ממשיכי דרכו – החליפים – הקימו בירושלים את מסגד "אל אקצה" באותו מקום, המוזכר בקוראן בסיפור מסעו של הנביא. ירושלים הפכה למרכז מוסלמי דתי, אחת משלוש הערים המקודשות ביותר לאיסלאם.

בתקופת השלטון הממלוכי שימשה ירושלים מרכז רוחני ראשון במעלה, ודי אם אזכיר את מספרן הרב של המדרסות (בתי המדרש לתורת האיסלאם) שהוקמו בירושלים, ועדיין קיימות בה עד היום. אמונתו מצווה עלינו לנהוג ביהודים ובנוצרים באורך רוח ובסובלנות – בתנאי אחד: השלטון חייב להיות מוסלמי, ובני הדתות האחרות הם בני החסות של השליט.

העמדה: ירושלים – עיר דו לאומית

מידע:

מקור א: תוכנית הרבעים (מסמך בנבנישתי) – יולי 1968 (מתוך מירון בנבנישתי, הקלע והאלה, עמ' 120).

המטרות

1. יצירת אזור מוניציפלי מאוחד לשטחים, הנמצאים בתחום ההשפעה המטרופוליטנית של ירושלים, שישמש כמסגרת נאותה להתפתחות העיר.
2. יצירת תאים מוניציפליים עצמאיים במסגרת האזור המוניציפלי הנרחב, תוך שימת לב לסוגי היישובים... ולרצון המיעוטים לשלטון עצמי.
3. ניסיון לספק את דרישות הערבים לשליטה בחלק של ירושלים, תוך הבטחת הריבונות הישראלית על שטחיה של ירושלים בגבולותיה הנוכחיים.

האמצעים

1. התוויית תחום מוניציפלי, המקיף שטחים בריבונות ישראלית ירדנית, דהיינו עיר דו ריבונית וחד מוניציפלית.
2. הקמת מועצת גג משותפת (מועצת ירושלים רבתי) לחמש עיריות משנה: ירושלים היהודית, ירושלים הערבית, הכפרים, בית לחם ובית גיאאללה.
3. יצירת אוטונומיה מוגבלת לעיריית ירושלים (ערבית) ולאזור הכפרי (הערבי), שחלקים מהם יהיו בריבונות ירדנית.

מקור ב: תוכנית רוג'רס (9.12.1969)

... שאלת מעמדה בעתיד של ירושלים, בהיותה נוגעת למקורות עמוקים של רגש, היסטוריה ואמונה דתית, הנה מסובכת במיוחד. אנו מאמינים, שמעמדה יכול להיקבע אך ורק על ידי הסכם בין הצדדים הנוגעים בדבר, כלומר (באופן מעשי) בראש ובראשונה בין ממשלות ישראל וירדן, תוך התחשבות באינטרסים של ארצות

אחרות באזור ושל הקהילייה הבינלאומית. על כל פנים, אנו תומכים בעקרונות מסוימים, שאנו מאמינים כי יספקו מסגרת צודקת להסדר בעיית ירושלים. אם לפרט, מאמינים אנו כי ירושלים צריכה להיות עיר מאוחדת, שבתחומה לא תהיינה עוד הגבלות על תנועת אנשים וסחורות. לעיר מאוחדת צריכה להיות גישה חופשית לאנשים מכל האמונות ומכל הלאומים. הסדרים לניהול העיר המאוחדת חייבים להתחשב באינטרסים של כל תושביה ושל הקהילות היהודיות, המוסלמיות והנוצריות. ויהיו תפקידים, שגם ישראל וגם ירדן תצטרכנה למלא בחייה האזרחיים, הכלכליים והדתיים של העיר.

הדמויות

1. בועז שני

שמי בועז שני. נולדתי ברחביה שבירושלים. סמוך לשכונת רחביה ניצבת שכונת טלבייה. הוריי מספרים לי, כי עד שהחלו אירועי מלחמת העצמאות, חיו יהודים וערבים זה לצד זה. שלום וסובלנות שררו ביניהם.

היום ברור לכל, שהיהודים והערבים אינם יכולים לגור בכפיפה אחת: המתחים הפוליטיים אינם מאפשרים זאת; אך מכיוון שכל עם מאמין בכל לבן שיש לו זכויות היסטוריות, חייבים להגיע לפתרון של "יחלוקו". כוונתי לחלוקתה לרבעים אוטונומיים, שינוהלו על ידי מנהלות שכונתיות, שתיבחרנה על ידי התושבים. בכל רובע תהיה האוכלוסייה הומוגנית: יהיו רבעים של פלשתינים, של יהודים חילוניים, של נוצרים, של חרדים וכדומה. כל רובע ישלח את נציגיו למועצה משותפת, שתתאם את השירותים שאינם ניתנים לחלוקה, כגון תברואה, מים, ביוב.

אני סבור, שהצעתי זאת יכולה לעמוד במבחן המציאות. על פיה איש איננו מקופח, ואיש איננו שולט על רעהו. כך תוכל ירושלים להיות בו זמנית בירת מדינת ישראל ובירת הישות הפלשתינית.

2. סובחיה מנצור

שמי סובחיה מנצור. אני אם לשמונה ילדים, ואנחנו גרים ברובע המוסלמי שבין חומות העיר העתיקה. לפני 1948, כשהייתי ילדה קטנה, הייתי הולכת עם אבא שלי ועם העז שלנו לרובע היהודי, ושם הוא היה חולב אותה ישר לקנקנים של הנשים היהודיות. גם לכל משפחה יהודית כזאת היו הרבה ילדים. זה, בעצם, מה שאני אומרת: הכי חשוב בעולם זה המשפחה והילדים – שיהיו בריאים וחזקים, ושיוכלו לדאוג להורים שלהם ולהמשיך הלאה את המשפחה. אני בטוחה, שאם כולם יחשבו כמוני – נוכל, אינשאללה, להמשיך ולחיות יחד. אם אי אפשר לחזור למצב של לפני 1948, לפחות אפשר לעשות משהו דומה. כל אחד יחיה את החיים שלו. אנחנו נתפלל בחראם אל שריף, והיהודים יתפללו בכותל המערבי שלהם. כל אחד יגור בשכונה שלו, ואף אחד לא יפריע לשני. ראש העיר יהיה פעם יהודי ופעם ערבי, והוא ידאג לכל התושבים וידאג שיהיה מים, ויהיה חשמל, והשוק יהיה פתוח כל זמן, ונוכל לחיות טוב.

העמדה: ירושלים - עיר בינלאומית

מידע

מקור א: החלטת האו"ם מס' 181: החלטת החלוקה (29.11.1947), חלק 3: קריית ירושלים.

א. קריית ירושלים תקום כגוף נפרד (CORPUS SEPARATUM) במשטר בינלאומי מיוחד, ותתנהל על ידי האומות המאוחדות. מועצת הנאמנות תופקד למלא את תפקידי הרשות המנהלת מטעם האומות המאוחדות.

ב. קריית ירושלים תכלול את האזור, הכפוף עתה לעיריית ירושלים, בצירוף הכפרים והעיירות שבסביבותיה, שהקצה המזרחי שלהם יהיה אבו דיס; הדרומי - בית לחם; המערבי - עין כרם (ובכלל זה גם השטח הבנוי של מוצא); והצפוני - שועפאט.

(מתוך קובץ מסמכים בתולדות המדינה, עמ' 60)

מקור ב: החלטת מועצת הביטחון של האומות המאוחדות מס' 242 (22.11.1967).

מועצת הביטחון - בהדגישה כי אין לקבל השגתה של טריטוריה על ידי מלחמה, וכי יש צורך בפעולה למען שלום צודק ובר קיימא, שבו תוכל כל מדינה באזור לחיות בביטחון;

ובהדגישה, בנוסף לכך, כי כל המדינות החברות, בקבלתן את מגילת האומות המאוחדות, התחייבו לפעול בהתאם לסעיף 2 של המגילה -

1. קובעת, כי הגשמת עקרונות המגילה דורשת כינון שלום צודק ובר קיימא במזרח התיכון, אשר יכלול את יישום שני העקרונות דלהלן:

א. נסיגת כוחות ישראלים מזוינים מן השטחים, שנתפסו בסכסוך האחרון.

- ב. סיום כל התביעות או מצבי המלחמה ; וכיבוד והכרה בריבונות, בשלמות הטריטוריאלית ובעצמאות המדינית של כל מדינה באזור ובזכות לחיות בשלום בתוך גבולות בטוחים ומוכרים, ללא איומים או שימוש בכוח.
2. מאשרת, בנוסף לכך, את הנחיצות:
  - א. באבטחת חופש השיט בדרכי מים בינלאומית באזור.
  - ב. בהשגת הסדר צודק לבעיית הפליטים.
  - ג. באבטחת אי הפגיעה בטריטוריה ובעצמאות המדינית של כל מדינה באזור על ידי אמצעים, ובכלל זה על ידי הקמת אזורים מפורזים...

הדמויות

1. ג'ובני פרליני

שמי ג'ובני פרליני. נולדתי בעיר מנטובה שבאיטליה. משנת 1965 אני מכהן ככומר בכנסייה הלטינית שליד שער יפו בעיר העתיקה.

ידוע לכם בוודאי, כי קדושת ירושלים היא ראשונה במעלה לשלוש הדתות המונותיאיסטיות הגדולות: האיסלאם, היהדות והנצרות. אין לי ספק, כי כל מאמיני הדתות הללו שואפים לראות את ירושלים כעירם שלהם בלבד – אלא שההיסטוריה הוכיחה כי הדבר הוא בלתי ניתן לביצוע. גם אנחנו, הנוצרים הקתולים, מבינים כי רגשותיהם של בני הדתות האחרות כלפי ירושלים עזים ביותר. לאורך הדורות עברה ירושלים מיד ליד. היא נכבשה על ידי הביזנטים הנוצרים, הערבים המוסלמים, הצלבנים הנוצרים, הממלוכים והעותומנים המוסלמים, הבריטים הנוצרים והיהודים הישראלים. תיאור זה מוכיח, כי אין שום אפשרות לחיים רגועים בירושלים. תמיד יהיה מישהו שיחוש שזכויותיו מקופחות. לכן אנו מציעים להעביר את השליטה בירושלים לידי הקהילייה הבינלאומית. הצעה זו עולה בקנה אחד עם רצונו של העולם החופשי, כפי שבא לידי ביטוי בהחלטת האו"ם משנת 1947. שליטה כזאת תאפשר גישה חופשית לבני כל הדתות לכל המקומות המקודשים להם, ללא הבדלי אמונה ודת, ותשמור בקפדנות את זכויותיהם הלגיטימיות. לדוגמה: ברובע היהודי יתגוררו רק יהודים, והשליטה בכותל תהיה בידם.

2. ז'נט פרנסין דה רון

שמי ז'נט פרנסין דה רון. נולדתי בעיר ליון שבצרפת, והיום אני מכהנת כקונסול לענייני תרבות בשגרירות צרפת בתל-אביב.

תמיד נקטה ממשלת צרפת מדיניות של אי הזדהות בסכסוך היהודי הערבי במזרח התיכון. עמדה זו חייבה אותנו למקם את שגרירותנו בתל אביב, מאחר שהעולם כולו מקבל את העובדה כי תל אביב היא עיר יהודית, והיא המסמלת בעינינו את הריבונות היהודית במדינת ישראל.

ירושלים אכן היתה בירת העם היהודי לפני 3,000 שנה; אך אל לכם לשכוח כי כולנו, המאמינים באל אחד, רואים את עצמנו ממשיכי דרכם של אותם יהודים, שחיו בירושלים בזמנו של ישו. מכאן שלכולנו זכויות שוות בירושלים.

כאשר כבשו הירדנים את מזרח ירושלים בשנת 1948, הם לא קיימו את התחייבותם ולא אפשרו חופש גישה לבני כל העמים והדתות אל חלקי העיר שהיו בשליטתם. כעת, משנכבשה ירושלים על ידי ישראל, מתחולל בה תהליך של השתלטות איטית על חלקי העיר הערביים בידי תושבים ישראלים, כפי שניתן לראות ברובע המוסלמי בעיר העתיקה או בכפר סילוון.

עובדות אלה מוכיחות בבירור, כי אף עם לא יסכים לעולם לוותר על ריבונות מלאה בעיר ירושלים. לכן אין ברירה אלא להעביר את ירושלים לשליטה של גופים בינלאומיים מוכרים, שיבטיחו את הרגיעה והשלווה, שכל תושבי ירושלים כה ראויים לה.

העמדה: ירושלים - עיר יהודית-ישראלית

מידע

מקור א : הודעת ראש הממשלה, דוד בן גוריון בכנסת על העברת הבירה לירושלים (י"ד בכסלו תשי"י - 5.12.1949).

... בהכרזתנו על מדינת ישראל המחודשת, מיום 14 למאי 1948, הצהרנו והתחייבנו קבל ההיסטוריה והעולם, ש"מדינת ישראל תבטיח חופש דת, מצפון, חינוך ותרבות; ותשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות..."

... יחד עם זאת אנו רואים חובה להצהיר, שירושלים היהודית היא חלק אורגני ובלתי נפרד ממדינת ישראל - כשם שהיא חלק בלתי נפרד מההיסטוריה הישראלית, מאמונת ישראל ומנשמת עמנו. ירושלים היא לב לבה של מדינת ישראל. אנו גאים על כך שירושלים נתקדשה גם בעיני בעלי דתות אחרות, וברצון ובנפש חפצה נבטיח כל הסידורים וההקלות הדרושים, שכל בעלי הדתות האחרות יספקו צורכיהם הדתיים בירושלים

...

... אנו מצהירים, שעם ישראל לא יוותר על ירושלים ברצונו הטוב, כשם שלא ויתר במשך אלפי שנה על אמונתו, על יחודו הלאומי ועל תקוותו לשוב לירושלים ולציון - למרות רדיפות שאין מושלן בהיסטוריה. אומה - אשר קיימה בנאמנות במשך 2.500 שנה השבועה, שנשבעו הגולים הראשונים על נהרות בבל, בל לשכוח את ירושלים - לא תשלים לעולם עם הפרדת ירושלים: וירושלים היהודית לא תקבל על עצמה שום שלטון זר...

... הניסיון לקרוע את ירושלים היהודית ממדינת ישראל אינו עשוי לקיים את השלום במזרח, ופחות מכול - בירושלים עצמה. ישראלים ימסרו נפשם על ירושלים...

מקור ב: חוק יסוד: ירושלים בירת ישראל (נתקבל בכנסת ביום י"ז באב תש"מ – 30.7.1980).

1. ירושלים השלמה והמאוחדת היא בירת ישראל.
2. ירושלים היא מקום מושבם של נשיא המדינה, הכנסת, הממשלה ובית המשפט העליון.
3. המקומות הקדושים יהיו שמורים מפני חילול וכל פגיעה אחרת ומפני כל דבר, העלול לפגוע בחופש הגישה של בני הדתות אל המקומות הקדושים להם, או ברגשותיהם כלפי אותם מקומות.
4. א. הממשלה תשקוד על פיתוחה ושגשוגה של ירושלים ועל רווחת תושביה על ידי הקצאת משאבים מיוחדים, לרבות מענק שנתי מיוחד לעיריית ירושלים (מענק הבירה) באישור ועדת הכספים של הכנסת.
ב. לירושלים יינתנו עדיפויות מיוחדות בפעילויות רשויות המדינה לפיתוחה של ירושלים בנושאי משק וכלכלה ובנושאים אחרים.
ג. הממשלה תכונן גוף או גופים מיוחדים לביצוע סעיף זה.

הדמויות

1. מישאל הר נבו

שמי מישאל הר נבו. נולדתי בירושלים בשנת 1951, בשכונת אבו טור. הגבול בין ישראל לירדן עבר בצמוד למרפסת האחורית של ביתנו. זכיתי לבקר בכותל לראשונה בחג השבועות תשכ"ז, כשהייתי בן 16, מיד לאחר ששחררה העיר במלחמת ששת הימים.

ירושלים היא עבורי יותר ממקום קדוש. ירושלים היא בירתו של העם היהודי. לערבים יש 22 בירות, והנוצרים העבירו את בירתם הדתית לוותיקן שברומא. אין לי כל כוונה לגרש מירושלים את מי שאיננו יהודי. אדרבה, משנת 1967 הוכחנו לעולם כולו כי רק תחת שלטון היהודים נשמרות בקפידה זכויותיהם של בני כל הדתות והעדות בירושלים.

מאז 1967 התפתחה העיר והשתנתה לבלתי הכר. שכונות חדשות נבנו, ליהודים ולערבים כאחד. מערכות התשתית (מים, ביוב, חשמל, טלפון) שופרו עד מאוד. שירותי החינוך, הבריאות והרווחה התרחבו והגיעו לרמה, שאיננה קיימת בשום מדינה ערבית. אם ישכילו הערבים להבין כי שלטוננו מביא להם רק טוב, נוכל להמשיך ולחיות יחדיו לאורך הימים והשנים.

2. יהודית אלישיב

שמי יהודית אלישיב. נולדתי בעיר העתיקה. גורשתי משם על ידי הלגיון הירדני בחודש אייר תש"ח.

לי אין שום ספק באשר לשאלת הריבונות על ירושלים. ספר שמואל ב מתאר בפירוט כיצד רכש דוד המלך את גורן ארוונה היבוסי בכסף מלא, ובנו שלמה בנה בשטח זה את בית מקדשנו. מאז ועד היום היה הר הבית האתר הקדוש ביותר לעם היהודי כולו, גם בבניינו וגם בחורבנו. גם הגויים יודעים כי אין ליהודים אתר מקודש אחר, שבו יוכלו להפנות את תחינותיהם לאלוהיהם. החליף המוסלמי עומר, שכבש את ירושלים במאה השביעית, העניק ליהודים זכות לתחזק את הר הבית ולהתפלל בו. רק בדורות שלאחריו, מסיבות פוליטיות פנימיות, קידשו שליטי בית אומיה שבדמשק את הר הבית. הצלבנים, שכבשו את ירושלים בסוף המאה ה-11, שחטו את כל יהודי ירושלים, מפני שהבינו שהיהודים לא יוותרו לעולם מרצונם על זכותם להתגורר ולהתפלל בעיר הקודש; אך ירושלים הייתה ונשארה מוקד הכיסופים של כל היהודים באשר הם. בדורנו זכינו לכך, שנתחולל הנס, וירושלים הקדושה שבה לבעליה. ברוך השם!

בירושלים עירנו יחיו כל תושביה בבטחה ובשלום, עד בוא משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן!